

Gènere i Dret

2013/2014

Codi: 102280

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500786 Dret	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Noelia Igareda González

Correu electrònic: Noelia.Igareda@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

No és necessari cap requisit previ

Objectius

Els objectius són:

1. Una anàlisi crítica de la creació, aplicació i interpretació del dret des d'una perspectiva de gènere.
2. Identificar els factors que impedeixen la igualtat real i efectiva en diferents branques de l'ordenament jurídic.
3. Estudi de casos pràctics sobre la presumpta neutralitat del dret a través de la jurisprudència espanyola i europea.

Competències

Dret

- Analitzar adequadament les qüestions vinculades amb la igualtat entre homes i dones.
- Argumentar i fonamentar l'aplicació de les normes jurídiques.
- Demostrar eficàcia en un entorn canviant, a l'hora d'enfrontar-se a noves tasques, responsabilitats o persones.
- Demostrar que es té una consciència crítica en l'anàlisi de l'ordenament jurídic i el desenvolupament de la dialèctica jurídica.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
- Identificar, valorar i posar en pràctica els canvis en la jurisprudència.
- Integrar la importància del dret com a sistema regulador de les relacions socials.
- Reconèixer i resoldre problemes.
- Redactar textos jurídics (contractes, dictàmens, sentències, interlocutòries, providències, testaments, legislacions, etc.).
- Ser capaç de generar coneixements, tenir iniciativa i creativitat, innovar i aportar noves idees.
- Ser capaç de percebre l'impacte i les implicacions de les decisions que es prenen.
- Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.
- Treballar en àmbits multidisciplinaris i interdisciplinaris.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar les discussions contemporànies sobre gènere i dret, bioètica, dret i tecnologia i sociologia del dret a la pràctica jurídica.
2. Demostrar eficàcia en un entorn canviant, a l'hora d'enfrontar-se a noves tasques, responsabilitats o persones.
3. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
4. Descriure els problemes vinculats amb la igualtat entre homes i dones en la legislació i la jurisprudència.
5. Descriure l'evolució de la jurisprudència amb relació als problemes contemporanis sobre gènere i dret, bioètica, dret i tecnologia i sociologia del dret.
6. Distingir les diverses aportacions crítiques de la teoria del dret.
7. Explorar les relacions entre dret i societat en els àmbits de gènere i dret, bioètica, dret i tecnologia i sociologia del dret.
8. Identificar els factors de discriminació en la pràctica jurídica.
9. Identificar els problemes de l'aplicació del dret.
10. Identificar els problemes sociojurídics en les teories sociojurídiques contemporànies.
11. Identificar en la jurisprudència els diversos problemes que plantegen aquest grup d'assignatures.
12. Interpretar les aportacions de gènere i dret, bioètica, dret i tecnologia i sociologia del dret.
13. Reconèixer i resoldre problemes.
14. Ser capaç de generar coneixements, tenir iniciativa i creativitat, innovar i aportar noves idees.
15. Ser capaç de percebre l'impacte i les implicacions de les decisions que es prenen.
16. Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.
17. Treballar en àmbits multidisciplinaris i interdisciplinaris.
18. Vincular el dret amb els problemes socials contemporanis.

Continguts

1. La falsa neutralitat del Dret
 - 1.1. La neutralitat i l'abstracció del Dret modern
 - 1.2. Per què el dret té impacte de gènere.
 - 1.3. Jurisprudència feminista
2. La igualtat i no discriminació des de la perspectiva de gènere
 - 2.1. Concepte de discriminació.
 - 2.2. Dimensions de la igualtat.
 - 2.3. Dret antidiscriminatori
 1. Teories de la justícia i Gènere
- 3.1. Crítica a les teories contractualistes clàssiques
- 3.2. Ètica de la cura
- 3.3. Teories feministes de la justícia
4. Ciutadania i Gènere
 - 4.1. Naixement de l'Estat de Dret. L'exclusió de les dones en els fonaments de l'Estat modern
 - 4.2. La ciutadania de l'Estat Liberal de Dret
 - 4.3. Estat Social de Dret

1. Lleis d'Igualtat

5.1. La influència internacional i comunitària en matèria d'igualtat de gènere

5.2. La llei d'igualtat estatal

5.3. Les lleis autonòmiques d'igualtat

1. Violències masclistes i instruments jurídics

6.1. Llei estatal i autonòmiques de violència de gènere

6.2. Llei catalana contra les violències masclistes

6.3. Assetjament sexual i assetjament per raó de sexe

6.4. Mutilacions genitals femenines i matrimonis forçats

1. Cura i gènere

7.1. Mercat de treball i l'homo economicus

7.2. Les desigualtats de gènere en l'Estat de Benestar

7.3. Protecció de la maternitat, paternitat i circumstàncies associades

1. Públic i privat: la família

8.1. Les desigualtats de gènere en les ruptures familiars

8.2. Nous models de famílies i el rol del dret

8.3. Els problemes de múltiple discriminació de les dones migrants

1. Bioètica i Gènere

9.1. Drets sexuals i reproductius

9.2. Maternitat i paternitat

9.3. Els debats sobre l'avortament

9.4. Tècniques de reproducció assistida

9.5. Biotecnologia humana

1. Sexualitat i Dret

10.1. La construcció de la sexualitat i aportacions de la teoria queer

10.2. El debat sobre la prostitució i el treball sexual

10.3. La tracta de dones amb fins d'explotació sexual

Metodologia

La docència de l'assignatura i la formació de l'alumnat es fonamenta en les següent activitats:

1. Activitats dirigides:

1.1 Classes magistrals: on l'alumnat assoleix les bases conceptuals de la matèria i el seu el marc jurídic normatiu i jurisprudencial. Les classes magistrals són les activitats en les quals s'exigeix menys interactivitat a l'estudiant i estan concebudes com una exposició per establir els referents conceptuals en cada tema.

1.2. Classes pràctiques: on l'alumnat, en grups reduïts, analitza juntament amb el professorat casos pràctics prèviament elaborats. En supòsits concrets, els casos s'elaboraran a classe. La base del treball pràctic és la comprensió i aplicació dels conceptes explicats a les classes teòriques.

2. Activitats supervisades:

Es tracta d'activitats que l'alumnat desenvolupa en aula, amb la supervisió i suport del professorat. Es tracta de l'elaboració d'algun supòsit pràctic en aula.

3. Activitats autònomes:

3.1. Elaboració de documents d'activitats pràctiques: que seran lliurades i analitzades a l'aula.

3.2. Cerca de bibliografia i jurisprudència instrumentals per a la resolució dels casos pràctics. En algun o alguns casos els estudiants hauran de fer la cerca autònoma de la documentació.

3.3. Lectura comprensiva de textos jurídics: Els textos jurídics poden ser sentències, normes, articles de revista o monografies, a més de manual o dels manuals recomanats.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	30	1,2	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 18
Classes pràctiques	15	0,6	1, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 18
Tipus: Supervisades			
Aplicació pràctica de coneixements teòrics	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Tipus: Autònomes			
Cerca bibliografia i jurisprudència	15	0,6	3, 4, 5, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 17
Estudi	45	1,8	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 18
Lectura textos jurídica	30	1,2	1, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18

Avaluació

La nota final s'obtindrà a partir del següent elements:

1.1 Avaluació continuada de les classes. (40% de la nota)

S'aconsella als/les estudiants l'assistència continuada a classe i la realització de les activitats programades al llarg del curs (lectures, comentaris de legislació, anàlisi de jurisprudència, etc.)

1.2 Examen final. (60% de la nota)

L'examen final s'ha de superar amb una nota superior a 5 per fer mitja amb la resta de qualificacions de l'avaluació continuada.

REVALUACIÓ

Es realitzarà reavaluació de la part relativa a l'examen final.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació continuada	40% nota final	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18
Examen final	60% nota final	0	0	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18

Bibliografia

ALKORTA, Itziar (2003): Regulación jurídica de la Medicina Reproductiva. Derecho español y comparado, Navarra: Aranzadi.

BARRÈRE UNZUETA, Mª Angeles (2001): "Problemas del derecho antidiscriminatorio: subordinación versus discriminación y acción positive versus igualdad de oportunidades", Revista Vasca de Administración Pública, nº 60, pp. 145-166.

BELTRÁN, Elena; MAQUEIRA, Virginia (eds.): Feminismos. Debates teóricos contemporáneos, Madrid: Alianza Editorial.

BODELÓN, Encarna y GIMENEZ, Pilar (2007): Construint les drets de les dones: dels conceptes a les polítiques locals, Barcelona: Diputació de Barcelona.

BODELÓN, Encarna (2010): "Las leyes de igualdad de género en España y Europa: ¿hacia una nueva ciudadanía?", Anuario de Filosofía del Derecho, nº 26, pp. 85-106.

BODELÓN, Encarna (coord.) (2012): Violencia de género y las respuestas de los sistemas penales, Buenos Aires: Ediciones Didot.

FACIO, Alda (1995): Cuando el Género suena, cambios trae, Caracas: Gaia, centro de las Mujeres, Mediateca de las Mujeres ULA.

GIL RUIZ, Juana M^a (2007): Los diferentes rostros de la violencia de género, Madrid: Dyckinson.

GILLIGAN, Carol (1982): In a different voice: psychological theory and women's development, Cambridge: Harvard University Press.

HEIM, Daniela; BODELÓN, Encarna (coord.): Derecho, Género e Igualdad: cambios en las estructuras androcéntricas, Barcelona: Antígona, págs. 127-140.

IGAREDA, Noelia (2012): "Las madresposas en el sistema de protección social español", Aequalitas, Revista Jurídica de Igualdad de Oportunidades entre Mujeres y Hombres, nº30, Enero-Junio 2012, pp. 48-53.

IGAREDA, Noelia (2012): De la protección de la maternidad a una legislación sobre el cuidado, Saarbrücken: Editorial académica española.

LAURENZO, Patricia; MAQUEDA, Mª Luisa; RUBIO, Ana (coord.) (2008): Género, Violencia y Derecho, Tirant lo Blanc.

LAURENZO, Patricia (coord.) (2010): La violencia de género en la ley, Madrid: Dyckinson.

LEMA AÑÓN, Carlos (1999): Reproducción, poder y derecho, Madrid: Trotta

MACKINNON, Catherine (1979): Sexual harassment of working women: a case of sex discrimination, New

Heaven: Yale University Press.

MACKINNON, Catherine (1995): *Hacia una teoría feminista del Estado*, Madrid: Ediciones Cátedra.

MACKINNON, Catherine (1987): *Feminism unmodified: discourses on life and law*, Cambridge: Harvard University Press.

MESTRE I MESTRE, Ruth (2006): [La caixa de Pandora](#): introducció a la teoria feminista del dret, Valencia: Tirant lo Blanch.

MESTRE, Ruth; BARRERE, Maggy; BELTRÁN, Elena (2008): *Mujeres, derechos y ciudadanía*, Madrid: Tirant lo Blanc.

NAVAS, Susana (dir) (2012): *Iguales y diferentes ante el derecho privado*, Valencia: Tirant lo Blanch.

NICOLÁS, Gemma; BODELÓN, Encarna (comps): *Gènere y dominación. Críticas feministas del derecho y el poder*, Barcelona: Antropos, pp. 95-116.

NUSSBAUM, Martha (2004): *Hiding from humanity: disgust, shame and the law*, Princeton: Princeton University Press.

OKIN, Susan (1989): *Justice, Gender and the Family*, Basic Books, Great Britain.

PATEMAN, Carole (1995): *El contrato sexual*, Barcelona: Anthropos

PITCH, Tamar (2003): *Un derecho para dos: la construcción jurídica del género, sexo y sexualidad*. Madrid: Trotta.

PUIGPELAT, Francesca (1997): "La selección de sexo: aspectos jurídicos y valoración crítica", *Revista de Derecho y Genoma Humano*, nº 6, pag. 93-110.

PUIGPELAT, Francesca (2004): "Feminismo y técnicas de reproducción asistida", *Aldaba: Revista del centro asociado a la UNED en Melilla*, nº 32, pp. 63-80.

RODRIGUEZ PALOP, Mª Eugenia (2007): "La lucha por los derechos fundamentales de las mujeres en el siglo XIX. Escenarios, teorías, movimientos y acciones relevantes en el ámbito angloamericano" en VV.AA. (coord.): *Historia de los derechos fundamentales*, vol. 3, Tomo 2, Madrid: Dyckinson.

RUBIO, Ana; HERRERA, Joan (coord.) (2006): *Lo público y lo Privado en el contexto de la Globalización*, Sevilla: Instituto Andaluz de la Mujer, pp. 23-66.

RUBIO, Ana; RUIZ, Juana M^a (2012): *Dignidad e igualdad en derechos. El acoso en el trabajo*, Madrid: Dyckinson.

RUBIO, Ana; RUIZ, Juana M^a (2012): *Las medidas disuasorias frente al acoso sexual y acoso por razón de sexo*, Madrid: Dyckinson.

SMART, Carol (1989): *Feminism and the power of law*, London: Routledge.

STANG DAHL, Tove (1987): *El Derecho de la Mujer, Vindicación Feminista* Publicaciones, Madrid.

VV.AA. (2011): *Estudio sobre la aplicación de la Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la Igualdad Efectiva de Mujeres y Hombres*, Barcelona: Centre d'estudis Jurídics i Formació Especialitzada,